

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

مطالعات برنامه آمایش استان آذربایجان شرقی

بخش اول: تحلیل وضعیت و ساختار

جلد هشتم

تحلیل ساختار سکونتگاه‌ها

معاونت توسعه و برنامه‌ریزی

پائیز ۱۴۰۰

فهرست کلی

بخش اول: تحلیل وضعیت و ساختار

جلد اول: تحلیل وضعیت منابع طبیعی و محیط زیست

جلد دوم: تحلیل اجتماعی فرهنگی

جلد سوم: تحلیل ویژگی های اقتصادی

جلد چهارم: تحلیل ویژگی های زیربنایی

جلد پنجم: تحلیل عرصه های فعالیت اقتصاد

جلد ششم: تحلیل اقتصاد کلان استان

جلد هفتم: تحلیل سیاسی - اداری و سازمانی

جلد هشتم: تحلیل ساختار سکونتگاه ها

جلد نهم: تحلیل مخاطرات محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

بخش دوم: استنتاج و تحلیل یافته ها

جلد دهم: سازمان فضایی

جلد یازدهم: تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید توسعه استان

بخش سوم: تبیین چشم انداز و طراحی سناریوی توسعه فضایی

جلد دوازدهم: تبیین چشم انداز و تحلیل اهداف بنیادین

جلد سیزدهم: شناسایی سناریوهای توسعه فضایی استان

جلد چهاردهم: تدوین راهبردهای توسعه استان

بخش چهارم: نظام برنامه ریزی و پایش

جلد پانزدهم: تدوین برنامه های راهبردی و مدیریت پایش

آلبوم نقشه های سند آمایش

خلاصه مدیریتی سند آمایش استان

پیشگفتار

استان آذربایجان شرقی دارای ظرفیت‌ها و مزیت‌های بالقوه بالایی در زمینه‌های مختلف انسانی، طبیعی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی است که آن را نسبت به بسیاری از استان‌های کشور متمایز می‌کند، اما فقدان سند آمایش و تقسیم کار ملی بین استان‌ها از یک سو سبب عدم بهره‌گیری مناسب از این مزیت‌ها و قابلیت‌ها برای سطح ملی و استانی شده و از سوی دیگر به عدم توازن‌های منطقه‌ای بین استان‌ها دامن زده است. همچنین عدم توجه به ناهمگونی ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در نواحی مختلف درون استان طی دهه‌های گذشته، رشد ناهمگون این نواحی را در پی داشته است. بی‌توجهی به این عدم تعادل‌ها، دسترسی به اهدافی چون استفاده بهینه از ظرفیت‌ها، حفظ محیط زیست، توزیع متناسب جغرافیایی جمعیت، توزیع متناسب فعالیت‌ها، توزیع ثروت و درآمد و در نهایت رسیدن به توسعه‌ای پایدار را در استان دشوارتر کرده است. از این رو شناخت تفاوت‌های منطقه‌ای و مطالعه ساختارها و عوامل مؤثر بر آن، به منظور رسیدن به توسعه پایدار اجتناب‌ناپذیر است. پرداختن به مطالعات آمایش سرزمین به عنوان ابزاری که به مهندسی تدابیر توسعه در سرزمین می‌پردازد، می‌تواند بسترساز برون رفت از بسیاری از معضلات مذکور شود.

به‌رغم اینکه در طی چند دهه گذشته در سطح ملی و استانی چندین مرحله مطالعات آمایش سرزمین انجام گرفته ولی این مطالعات هیچ‌گاه به مرحله نهایی تصویب و اجرا نرسیده و در نتیجه در تنظیم برنامه‌ها، تعریف پروژه‌ها و توزیع اعتبارات لحاظ نشده است. در برخی موارد آسیب‌هایی که به علت نبود نگاه برنامه‌ای به سرزمین تحمیل شده، از حد آستانه آن گذشته و همین امر ضرورت توجه به آن را آشکارتر کرده است. از این رو انجام مطالعات آمایش بر مبنای آینده‌نگاری فضایی منطقه‌ای و توجه به پیشران‌ها و عدم قطعیت‌ها ضروری است، به گونه‌ای که خروجی‌های آن در قالب مناطق برنامه‌ریزی استان و با توجه به برنامه‌ریزی مشارکتی قابلیت اجرا داشته و مدیریت آن امکان‌پذیر شود تا اعتبارات ملی و استانی علاوه بر پیشبرد وظایف حاکمیتی و ایجاد عدالت اجتماعی، از طریق فعال‌سازی بخش خصوصی برای توسعه مناطق مختلف استان در قالب تعادل منطقه محور عمل کند.

در این راستا، استان آذربایجان شرقی همپای سایر استان‌ها و در قالب ساز و کار پیش‌بینی شده در طرح مصوب سند آمایش استان، از سال ۱۳۸۵ نسبت به طراحی و سازماندهی مطالعات سند آمایش استان با بهره‌مندی از توان کارشناسان سازمان در تهیه «وضع موجود» اقدام کرد که حاصل مطالعات وضع موجود در ۶ بخش و ۱۲ جلد منتشر شد. از ابتدای سال ۱۳۹۰ همزمان با ابلاغ شرح خدمات جدید، مرحله دوم مطالعات آمایش و نیز بهنگام‌سازی مرحله نخست از طریق عقد قرارداد با دانشگاه تبریز آغاز شد.

مجموعه گزارش‌های طرح، پس از بازبینی‌های مکرری که توسط کارشناسان محترم سازمان و ناظر محترم طرح و مشارکت دستگاه‌های اجرایی و اعمال نظرات آن‌ها انجام گرفت، به تأیید و تصویب کارگروه آمایش و محیط زیست و نیز شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان رسید.